

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:18

יציאת השבת: 17:19

ט"ז כסלו תשע"ז

גיליון מס' 296

שאל אביך וירגודך

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

על כדי חרס פשוטים והרבה פוטנציאל

בפרשת השבוע אנו פוגשים ביעקב, כשהוא חוצה את נהר הירדן בכניסתו לארץ ישראל. חוץ מבני משפחתו, המשלחת שלו כוללת גם קבוצה גדולה של משרתים, עדרי צאן, בקר, חמורים וגמלים. לחצות עם כולם את הנהר, היה מבצע לוגיסטי לא פשוט ונצרכה זהירות מיוחדת לשם כך.

יחד עם זאת, לאחר המבצע המסוכן, כאשר כל האנשים והעדרים חצו בשלום, חוזר יעקב לעברו השני של הנהר. "וייוותר יעקב לבדו" מדוע? לאיזו מטרה? הגמרא מספרת שיעקב

שכח שם כדי חרס אחדים והוא חזר לעברו השני של הנהר, על מנת לאסוף אותם.

ההסבר הזה לא בדיוק מתקבל על הדעת! אחרי הכל, מדובר ביעקב אבינו, שהיה אדם עשיר מאד! הייתכן שהוא בחר להסתכן ולחצות את הנהר בשנית, רק בכדי להביא כמה כדי חרס זולים ופשוטים?! בהשוואה ניתן לומר, שזה כאילו שביל גייטס חוצה את העיר כולה בשביל להרים מטבע של שקל, שנפל לו מוקדם יותר!

התשובה לכך פשוטה מאד ונפלאה מאד. יעקב בגדלותו, הבין שכל חפץ הקיים ברשותו, ניתן לו מאת בורא עולם, מתוך כוונה נסתרת ולצורך מטרה. לפיכך, לא הייתה כל משמעות לעובדה שכדי החרס היו פשוטים וזולים, עבור יעקב הם היו יקרי ערך. בדומה לכך, גם העולם שלנו מלא בפוטנציאל, שרק מחכה שיבחינו בו.

החיים שלנו מלאים באנשים, רעיונות וחפצים שונים ומשונים, כשלכל דבר בעולם משמעות ומטרה מיוחדות משלו, שרק מחכות לצאת ולהתגלות.

אש התורה/הרב שרגא סימונס

1. **מדוע בשליחת המלאכים לעשו מדגיש יעקב ואומר "עם לבן גרתי" (ל"ב, ה' רש"י)**

לומר לעשו, אל תחשוב שנעשתי חשוב וגדול בזכות הברכות שלקחתי ממך, אלא גר אני ואל תשנא אותי. ד"א גרתי אותיות תרי"ג, עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים.

2. **מה היתה תשובת המלאכים ליעקב לאחר שהיו אצל עשו? (ל"ב, ז' רש"י)**

באנו אל אחיך אל עשו, אמרת שהוא אחיך אך עדיין עומד בשנאתו אליך ומתנהג עימך כעשו הרשע והוא יוצא לקראתך ו-400 איש עימו.

3. **מדוע חצה יעקב את העם אשר איתו ואת הצאן והבקר לשני מחנות? (ל"ב, ח')**

כדי שאם עשו יבוא אל מחנה אחד ויכה אותו, והיה המחנה השני לפליטה.

4. **מהם שלושת הדברים שאליהם התכוון יעקב כשבא לקראת עשו? (ל"ב, ט' רש"י)**

יעקב התכוון: א. לדורון- שהביא עימו מנחה לעשו. ב. לתפילה- שהתפלל לה' שיצילהו מעשו. ג. למלחמה- שאמר "והיה

5. **המחנה הנשאר לפליטה. מדוע כפל יעקב ואמר הצילני נא מיד אחי מיד עשו, הרי ידוע שעשו הוא אחיו? (ל"ב, י"ב רש"י)**

יעקב התכוון לומר הצילני נא מיד אחי שאינו מתנהג עימי כאח אלא כעשו הרשע.

6. **יעקב לקח את נשיו ושפחותיו ואת אחד עשר ילדיו, היכן היה הבן ה-12? (ל"ב, כ"ג)** בנימין הוא הבן ה-12 שטרם נולד.

7. **היכן היתה דינה בת יעקב? (ל"ב, כ"ג רש"י)**

יעקב שם אותה בתיבה כדי שעשו לא יתן עיניו בה, אך יעקב נענש על כך כי אולי היתה מחזירה את

עשו למוטב.

8. **יעקב העביר את משפחתו מעבר לנחל, אם כן כיצד נאמר "ויותר יעקב לבדו"? (ל"ב, כ"ה רש"י)**

יעקב שכח פכים קטנים ולכן חזר לקחת אותם. מכאן למדים שהצדיקים ממונם חביב עליהם מפני שנוהגים ביושר ואינם מרמים אחרים, ורוצים במנוחה כדי שיעסקו בתורה.

9. **מהו השם שנתן המלאך ליעקב ומה פירושו? (ל"ב, כ"ט)**

מעלת התורה

יהודי זקן ושבע ימים עלה לשמי מרום, אורות עצומים של טוהר מצד אחד והתחושה מהלא נודע מצד שני היו מנת חלקו... לאחר-זמן מועט הוא שמע את הכרוז: "לוי בן יעקב מתבקש לבוא לבית-הדין" כששמע שמכריזים את שמו מיד נתמלא פחד, אך אין זמן לפחד, מיד הובילו אותו שני מלאכים והמשפט החל. עומד מפוחד באמצע האולם וסרט חייו עובר מולו - כל רגע וכל פרט בחייו נראים על מסכי בית-הדין. פתאום מראים מולו את הספרים שלמד - מאות ספרים - גמרא ומשניות, תורה ונביא, פשט וקבלה, דרש וסוד... מופתע ולא מבין היה לוי בן יעקב, הרי מעולם לא סיים ספר, שלא לדבר על גמרא וקבלה, בקושי לתפילות הצליח להגיע, ואת השבת שמר בקושי רב... הדין שידע זאת פנה אליו ואמר: "אתה מופתע לוי בן יעקב?" ובקול רועד אמר: "כן אדוני, מאד, לא למדתי את הספרים הללו!" חיך הדין ואמר: "נכון, אתה לא למדת, אך היו לך שלוש הוראת קבע של חי' שקלים לבתי - המדרש ובית-הכנסת שבשכונתך, סייעת להם בהחזקת המבנה והתלמידים, בזכותך למדו שם תורת אלוקים. לכן כל מה שהם למדו נחשב לך כאילו אתה למדת! אשריך, אתה מזומן לחיי העולם הבא!"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיִּנְאַבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר... וַיָּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּעַב בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְכוֹ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ."
(בראשית לב, כה-כו).

יעקב נאבק עם מלאך, אומר המדרש - זהו שרו של עשו. ידע המלאך שכדי לגבור על יעקב - על עם ישראל, הוא חייב לעשות כל מאמץ שהם יהיו רחוקים מתורה ומצוות, כך תהיה לעשו שליטה בעולם. אך המלאך ראה 'כי לא יכול לו' - היה לו קשה לנצח את כוח התורה של יעקב, לכן - 'ויגע בכף ירכו'... הירך היא האיבר שמחזיק את כל הגוף. המלאך נגע במחזיקי יעקב - במחזיקי התורה. הוא ידע שאם לא תהיה תמיכה בלומדי התורה מימלא לא תהיה תורה... "עץ חיים היא למחזיקים בה, ותמקיה מאשר" (משלי ג, יח)

התורה היא עץ חיים, אשריו של האדם שלומד ועוסק בה, מנצל מעט מיומו וטועם ממנה. אך גם אדם שלא זוכה ללמוד, אך נותן מהונו מעט לקיום התורה ע"י אחרים זוכה לאותה התורה, לאותו השכר - 'ותומכיה מאושר'... אדם חכם ישקיע מהונו בתוכנית עתידית של תמיכה בלומדי התורה ובתי הכנסת כדי שבעוד שנים תניב לו שפע של פרות מהודרים. חיזוק יומי

- תלמדו בבית לבן.
14. בכמה כסף קנה יעקב את חלקת השדה מיד בני חמור אבי שכם? (ל"ג, י"ט)
במאה קשיטה, במאה סלעים שזה היה מטבע שעובר לסוחר.
15. מה בקשו בני יעקב משכם ואביו חמור לאחר מעשה דינה? (ל"ד, ט"ו)
שימולו את עצמם וכך כביכול יוכלו להתחתן בהם (הערימו עליהם).

16. מדוע אמרו זאת? (ל"ד, כ"ה) כדי שכאשר יהיו נימולים, יבואו שמעון ולוי ביום השלישי בעודם כואבים מהמילה ויהרגו כל זכר בחרב כנקמה על שטימאו את אחותם. וכן עשו.

17. מהי העיר לוז שאלה הגיע יעקב? (ל"ה, ו)
לוז היא בית אל, שם ניגלו אליו מלאכי ה' כשברח מפני עשו.
18. היכן נולד בנימין וכיצד קראה לו אימו? (ל"ה י"ח)
בנימין נולד בדרך לבית לחם, היא קראה לבנה 'בן אוני' - בן צערי, ויעקב קרא לו בנימין.

19. בן כמה היה יצחק במותו? (ל"ה, כ"ח)
בן 180 שנה.
20. כמה נשים היו לעשו ומי הן? (ל"ו, ב'-ג')
שלוש נשים, והן: עדה, אהליבמה ובשמת.

- המלאך אמר ליעקב שמעתה יקרא ישראל "כי שרית...ותוכל" נלחמת עם שרו של עשו שהוא מלאך וניצחת אותו.
10. כיצד קרא יעקב למקום שם ראה את המלאך? (ל"ב, ל"א)
קרא למקום פניאל כי ראה שם מלאך פנים אל פנים וניצל.
11. מניין למדים ממעשה יעקב "אחרון אחרון חביב"? (ל"ג, ב)
כשיעקב ראה את עשו הוא שם את השפחות וילדיהן ראשונים ואילו את לאה וילדיה ואת רחל ויוסף אחרונים, שהיו חביבים עליו.

12. מדוע יוסף ניגש אל עשו לפני אימו רחל, בעוד שהשפחות ולאה ניגשו ראשונות לפני ילדיהן? (ל"ג, ז' רש"י)

כי יוסף אמר, אימי יפת תואר, שמא עשו הרשע יתלה עיניו בה, אעמוד לפנייה ואעכבנו מלהסתכל בה. ומכאן זכה יוסף לברכת "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין".

13. "ויבא יעקב שלם עיר שכם", במה היה שלם? (ל"ג, י"ח רש"י)
שלם בגופו - שנתרפא מצליעתו. שלם בממונו - שלמרות הדורון שהיה נותן לעשו כל חודש, ה' מילא לו חסרון זה כראוי. שלם בתורתו - שלא שכח

הלימוד בעלון מוקדש

לעילוי נשמת שמואל בן שלום מורחי ז"ל

לעילוי נשמת חיים בן ציון בן אברהם אהרון ז"ל